

דעת משפטנים רבים, היה סיכוי שחה לשני הצדדים לגבי זכייה פורמלית בדיון לפחות בנוגע לעובדה אחת — סגירת תיק אירס"ו באופן שרירותי והיות עמוס בן-גוריון מעורב בכך.

אמנם הוכיח המשפט את מלוא הליכולן של פרשת אירס"ו, ולדעת רבים גם את הסגירה השרירותית של התיק, אולם מטבע הדברים כמעט ואי-אפשר להוכיח איך עברה הוראה סודית מחדר אחד של המטה לחדר אחר, והשופטים יכלו באופן סביר לתת לעמוס ליהנות מן הספק.

הדבר המפתיע היה משהו אחר: שהשופטים נמנעו מלהשתמש במלוא סמכותם ורעוצתם המוסרית כדי לגנות בצורה הדרושה ביותר חופעות מסוכנות ונלוזות שהתרחשו לנגד עיניהם ממש.

אפשר היה לטעון נגד פסק-הדין כי ה"שופטים נקטו בשתי אמות-מידה שונות ל"מדידת התנהגותם של שני הצדדים במשפט. כלפי השורה קבוצת אנשים מתנדבת, ללא סמכויות וללא מכשירים מלכתיים, הפעילו השופטים את כל חומרת ביקורתם. ואילו כלפי המנגנון האדיר של משטרת ישראל, המצוייד בכל הכלים של מדינה חדישה ואף הפעיל אותם ללא רחמים בהגנה על עמוס בן-גוריון, נקטו השופטים במידה של רחמנות וסלחנות קיצונית.

כאשר היה בידי השופטים ההחלט למי לתת ליהנות מן הספק, נתנו לעמוס בן-גוריון ולחבריו ליהנות מכל הספקות ה"אפשריים, ולדעת רבים אף בלתי-אפשריים.

המכשיל שטיינברג:
עילות דירת סברדלוב

פסק-הדין מצוייר תמונה תמימה מאד. מסתבר שישנו נער תמים ונאיבי בשם עמוס בן-גוריון, חניך תנועת-העבודה, שהיה יכול להיות חיים הגונים וישרים עד 120 שנה, והנה, כאילו להכעיס, קשרו כל ידידיו וחבריו של עמוס קשר נפסד נגדו. הם הפי"ו לזהו בפת, בזה אחר זה, במעשים שנעשו ולטובתו, מבלי שהוא ביקש זאת, ולעתים אף מבלי שידע על כך.

מעולם לא היה אדם מוקף בחבורה כזאת של ידידים וחברים שוחרי מזימות במוזיאון, כאילו היו בחשאי חברי שורת המתנדבים או סוכני העוטה. פסק-הדין אינו חוסך מלים כדי לגנות את מעשיהם של ידידים

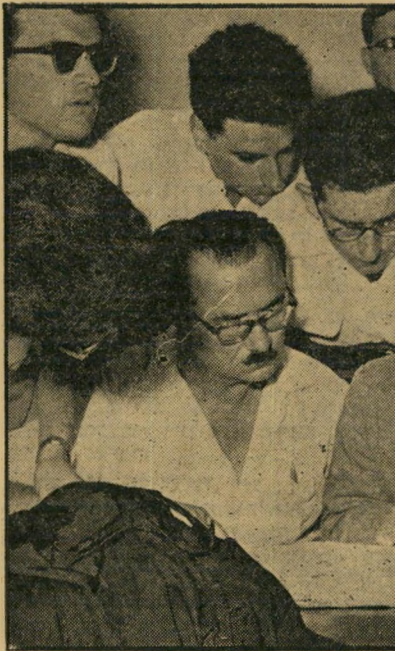
וכי פנייה לקצין שמאי זוהר, ראש המחלקה הכלכלית במטה, העלתה שגם הוא מעורב בפרשה. התברר גם כי הוגשה תלונה ל"יחזקאל סהר, ושחלונה זו הופנתה על-ידי סהר לעמוס. איש מן המעורבים לא נענש. פסק-הדין גינה את הפרשה בחריפות. הוא גם קבע מי האשם האמיתי: אותו זאב שטיינברג, אשר סולק לאחר-מכן על-ידי המשטרה בנסיבות כה מחפירות, אשר עליהם הביע בית-המשפט דעה תמורה ביותר. דווקא שטיינברג זה, אשר לו בחדאי לא היה אינטרס אישי, נמצא עתה אשם בכל. אשמה חלקית נפלה, לדעת בית-המשפט, גם על שמאי זוהר, ראש המחלקה הכלכלית של המשטרה. התלונה נגדו: שלא העמיד את שטיינברג לדיון. אחריות מסויימת חלה, לדברי השופטים, אולי גם על פרקליטו של עמוס בן-גוריון באותה תקופה, שייתכן והתקשר עם המשטרה בלי ידיעת שולחו. רק איש אחד חף מפשע בכל העסק: האיש היחיד שעשוי היה ליהנות מן הפעולה. היה זה עמוס בן-גוריון, שבית-המשפט פוטר אותו מכל אחריות.

אותו פסק-הדין, שמעניש בצורה כל כך חמורה את הבורג הקטן ביותר בפרשה, נמ"ע מלהגיב על פרט אחר של אותה פרשה עכורה. שטיינברג לא יכול היה להעזי ב"משפט, כי ערב פיטוריו נסחטה ממנו הצי"רה בשבועות קודמים, באמצעים פסולים יותר. בהצהרה זו, שהוגשה לבית-המשפט, נאלץ שטיינברג להכחיש את הדברים אשר בית-המשפט מצא אותם כנכונים. כך הוכשל עמוס בן-גוריון על-ידי ה"קצין שטיינברג, קצין שסר למרות המשמעת של המשטרה, ועל-ידי שכנו שמאי זוהר.

המכשיל נחמיאס:
ענין מחריד בוילה

יאוור יותר הוכשל עמוס בן-גוריון על-ידי איש שגם הוא התיימר לפעול ל"טובתו, והמשרת כיום את אביו בנאמנות: יוסף נחמיאס, מי שהיה סגן המפקח הכללי של המשטרה (לדבריו: "כאשר סגן-המפקח הכללי היה סגן-המפקח-הכללי, והלירה הי"ח ליריה!").

שורת המתנדבים טענה בחוברתה כי עמוס גר בוילה של ידידו שלום ליגום. העולם הזה הרחיב את היריעה, גילה שגר בוילה המפוארת חניגם. במשפט הוכח כי: (א) שו"י המגורים במשך שנתיים היה כ"י 5000 ל"י, (ב) כי מטה המשטרה, באמצעות

שעה אחרי מתן פסק-הדין הצטופפו העתונאים הקדחתיים ניים מסביב לשמואל תמיר (ענוב עניבה), האוחז בפסק-הדין. התמונה הבלתי-רגילה משקפת את כל הצד המוזר של אופן מתן פסק-הדין.

יוסף נחמיאס, בנוכחות עמוס, הבטיח ל"ליגום מלט, ברזל ותיל במחירים רשמיים, בתקופת הצנע החמורה ביותר, לצורך הקמת בריכת-שחיה פרטית, כחלק מן התמורה שליגום יקבל עבור בסירת החילה לידי עמוס, ו"ג) שכל הודעות מטה המשטרה בענין זה היו כוזבות וכי עמוס ידע זאת. גם הפעם לא חסכו השופטים מלים לגינוי הפרשה. "דבר המחריד את הלב", קבעו.

וכי פנייה לקצין שמאי זוהר, ראש המחלקה הכלכלית במטה, העלתה שגם הוא מעורב בפרשה. התברר גם כי הוגשה תלונה ל"יחזקאל סהר, ושחלונה זו הופנתה על-ידי סהר לעמוס. איש מן המעורבים לא נענש. פסק-הדין גינה את הפרשה בחריפות. הוא גם קבע מי האשם האמיתי: אותו זאב שטיינברג, אשר סולק לאחר-מכן על-ידי המשטרה בנסיבות כה מחפירות, אשר עליהם הביע בית-המשפט דעה תמורה ביותר. דווקא שטיינברג זה, אשר לו בחדאי לא היה אינטרס אישי, נמצא עתה אשם בכל. אשמה חלקית נפלה, לדעת בית-המשפט, גם על שמאי זוהר, ראש המחלקה הכלכלית של המשטרה. התלונה נגדו: שלא העמיד את שטיינברג לדיון. אחריות מסויימת חלה, לדברי השופטים, אולי גם על פרקליטו של עמוס בן-גוריון באותה תקופה, שייתכן והתקשר עם המשטרה בלי ידיעת שולחו. רק איש אחד חף מפשע בכל העסק: האיש היחיד שעשוי היה ליהנות מן הפעולה. היה זה עמוס בן-גוריון, שבית-המשפט פוטר אותו מכל אחריות.

אולם כשהגיעו השופטים לקביעת ה"אחריות, נמצא שרק אדם אחד מן המעורבים בפרשה זו חף מפשע: עמוס בן-גוריון, ה"איש שנהנה מכל הענין. האשמה רובצת דווקא על נחמיאס, שהכשיל את עמוס ב"צורה מחרידה, מבלי שהיתה לו כל הנאה.

המכשיל סהר:
כריית הבור של כורים

המכשיל הגדול היה לא אחר מאשר זה: אשר הושיט את צווארו למאבלת, כדי להציל את עמוס במשפט. יחזקאל סהר, כך נכתבו, היה האויב האמיתי של עמוס. בית-המשפט הביע דעה שלילית מאד על השתתפותו של עמוס בן-גוריון בשותפות כורים לכריית זיפוף, ושותפות שהיתה עמודי-השורה של גילויי העוטה הזה נגד עמוס בן-גוריון, ושהזכרה רק דרך אגב ב"פירוטמי שורת המתנדבים.

במשפט הוכח כי דברי העוטה הזה בדבר רוחניו של עמוס מן השותפות, בה לא הש"קיע למעשה אף לא פרוטה שחוקה אחת, היו נכונים. כן הוכח כי אסור לפקיד הציבור, בהתאם לחוק מיוחד, להיות שותף בעסק של כרייה (הטעון רשיון ממשלתי).

אם כן מי אשם בכך שעמוס הפר חוק זה? הכלל המשפטי הוא שאי-ידיעת החוק אינה פוטר את האחראי מן האחריות, אלא עשויה רק להקל על עונשו.

אולם השופטים קבעו כי האחריות רובצת דווקא על יחזקאל סהר, שהכשיל את ידידו ועוזרו עמוס בן-גוריון בכך שנתן לו ב"קלות-דעת היתר מילולי להיכנס לשותפות. אף פה נסתבר כי עמוס, האיש היחיד ש"נהנה מן הענין, אינו אחראי בכלל אלא הוכשל על-ידי ידידו.

המכשיל שייקה:
חשד בתיק אירס"ו

המכשיל הבא לא היה איש מלמעלה, כמו סהר, וגם לא איש מלמטה, כמו זוהר, אלא דווקא ידידו האישי הקרוב ב"יתר של עמוס בן-גוריון. זוהי כמעט טר"גדיה אישית: שייקה ירקוני, הידיד מנעורים, שביצע עיסקות בלתי-כשרות בהיקף כביר, הכשיל את עמוס בצורה בוגדנית.

ציר המשפט כולו היה תיק אירס"ו. הוכח כי בעוד אשר שייקה התעשר במהירות ב"עסקים מפוקקים, ובה איש מלמטה, כמו נגדו חקירה משטרית בעלת היקף ב"י לאומי, אשר בה היה הוא באופן רשמי ה"חשוד המרכזי, התרועע שייקה בפומבי, ובאופן מפורסם עם עמוס, סגן המפקח ה"כללי, תוך זילזול בתוצאות החמורות ובצל שהדבר יכול היה להטיל על עמוס.

אולם התברר-מועו, לדעת בית-המשפט, רימה את עמוס בצורה מחפירה, והעלים ממנו את עסקיו ואת החקירה.

מעשה מכווער זה מצד שייקה לא יכול היה להיות מושלם, לולא הכשלה נוספת

שעה אחרי מתן פסק-הדין הצטופפו העתונאים הקדחתיים ניים מסביב לשמואל תמיר (ענוב עניבה), האוחז בפסק-הדין. התמונה הבלתי-רגילה משקפת את כל הצד המוזר של אופן מתן פסק-הדין.

יוסף נחמיאס, בנוכחות עמוס, הבטיח ל"ליגום מלט, ברזל ותיל במחירים רשמיים, בתקופת הצנע החמורה ביותר, לצורך הקמת בריכת-שחיה פרטית, כחלק מן התמורה שליגום יקבל עבור בסירת החילה לידי עמוס, ו"ג) שכל הודעות מטה המשטרה בענין זה היו כוזבות וכי עמוס ידע זאת. גם הפעם לא חסכו השופטים מלים לגינוי הפרשה. "דבר המחריד את הלב", קבעו.

שעה אחרי מתן פסק-הדין הצטופפו העתונאים הקדחתיים ניים מסביב לשמואל תמיר (ענוב עניבה), האוחז בפסק-הדין. התמונה הבלתי-רגילה משקפת את כל הצד המוזר של אופן מתן פסק-הדין.

יוסף נחמיאס, בנוכחות עמוס, הבטיח ל"ליגום מלט, ברזל ותיל במחירים רשמיים, בתקופת הצנע החמורה ביותר, לצורך הקמת בריכת-שחיה פרטית, כחלק מן התמורה שליגום יקבל עבור בסירת החילה לידי עמוס, ו"ג) שכל הודעות מטה המשטרה בענין זה היו כוזבות וכי עמוס ידע זאת. גם הפעם לא חסכו השופטים מלים לגינוי הפרשה. "דבר המחריד את הלב", קבעו.

שעה אחרי מתן פסק-הדין הצטופפו העתונאים הקדחתיים ניים מסביב לשמואל תמיר (ענוב עניבה), האוחז בפסק-הדין. התמונה הבלתי-רגילה משקפת את כל הצד המוזר של אופן מתן פסק-הדין.

יוסף נחמיאס, בנוכחות עמוס, הבטיח ל"ליגום מלט, ברזל ותיל במחירים רשמיים, בתקופת הצנע החמורה ביותר, לצורך הקמת בריכת-שחיה פרטית, כחלק מן התמורה שליגום יקבל עבור בסירת החילה לידי עמוס, ו"ג) שכל הודעות מטה המשטרה בענין זה היו כוזבות וכי עמוס ידע זאת. גם הפעם לא חסכו השופטים מלים לגינוי הפרשה. "דבר המחריד את הלב", קבעו.

השלושה
בוקשי בפסק-הדין המוסכם שהיוה פשרה. שילה לא הופיע לשיבה בה ניתן פסק-הדין.

מצד המכשיל הגדול. בית-המשפט קובע מפורשות כי הוא מקבל את גירסת תמיר, שאין כל ספק ששיקה היה ונשאר חשוד, וייתכן כי היה מקום להעמידו לדיון. הוא גם קיבל את הגירסה כי עובדה זו היתה ידועה לראש אגף-החקירות, אברהם זלינגר, גר, ושיש להניח כי הודיע על כך לסהר. אולם סהר לא עשה מה שכל חבר טוב, וקצין אחראי היה עושה במקומו: להודיע לעמוס שחברו הטוב חשוד בעבירה פלילית, שמוטב לו להימנע ממגע פומבי עמו. תחת זאת אמר סהר לעמוס רק ששמו של שייקה "השתרבו" לחקירה, וכעבור זמן קצר אמר לו ששיקה "בסדר".

יחכן ואפשר היה לדרוש גם משאר ה"קצינים, שכולם היו במגע יומיומי עם עמוס, שיהיו באופן יידוטי את חברם מפני המגע עם החשוד. אולם כולם עשו כנראה די אחת להכשיל את עמוס. לא זלינגר, לא זוהר, לא ליף — איש מהם לא עשה את החסד לחברם.

זוהר חתום על מסמך ששיקה חשוד. עמוס העיד בשבועה כי זוהר אמר לו ששיקה איננו חשוד. לא זוהר ולא שייקה הובאו כעדים על-ידי עמוס. אולם בית-המשפט האמין לעמוס כי לא ידע על החשד. ובכל זאת לא העיר בית-המשפט שום הערה נגד זוהר, שהכשיל את חברו ומסר לו עובדה כוזבת, כפי שמסתבר מדברי עמוס.

שורת המכשילים

כך מסתברת תמונה עגומה מאד. כולם הכשילו את עמוס החף מפשע, היחיד שלא היה נעשה מסביבו. שייקה ירקוני, יחזקאל סהר, אברהם זלינגר, שמאי זוהר, זאב שטיינברג, איתן ליף, ב"מישרין או בעקיפין, במדה זו או אחרת — כולם תרמו את תרומתם להכשלת עמוס.

עמוס דומה לבארון מינכהאוזן האנטי, שחשש לקלקל בגשם את בגדיו המפוארים, הלך על כן בוריוות בין הקיטות.

רק במקרה אחד היה עמוס המכשיל. היה זה באותו מקרה כאשר על כפות האוזניים לא היה מוטל שמו של בן-גוריון הבן, אלא בן-גוריון האב. בימי השיא של המשפט הוזמנו צלמים כדי להצית תמונת אידישה משפתחית בדירתו של עמוס, כשדויד בן-גוריון אומר לבנו: "בני, אם התחלת, אל תיסוגו!" עיתונו הפרטי של בני-יהאב מרח את המאורע על עמודים שלמים.

מי אשם בכך? לא דויד בן-גוריון, ש"כנראה, אחרי נסיון פוליטי של המשים שגה, לא הבין מה שהוא עושה. הפעם, העדיף בית-המשפט לקבוע בצער, אשם עמוס בן-גוריון.

אגדה ושמה שיטרת

ת יאוור זה, המביא כמה מסקנות פסק-הדין לבאסורדים, מוכיח כי השופטים נתנו לעמוס להנות מכל הספיקות. יתכן כי לאנשים העומדים מן הצד, קשה היה לתפוס את המציאות הנפשית והמעשית (המשך בעמוד 17)

שעה אחרי מתן פסק-הדין הצטופפו העתונאים הקדחתיים ניים מסביב לשמואל תמיר (ענוב עניבה), האוחז בפסק-הדין. התמונה הבלתי-רגילה משקפת את כל הצד המוזר של אופן מתן פסק-הדין.

יוסף נחמיאס, בנוכחות עמוס, הבטיח ל"ליגום מלט, ברזל ותיל במחירים רשמיים, בתקופת הצנע החמורה ביותר, לצורך הקמת בריכת-שחיה פרטית, כחלק מן התמורה שליגום יקבל עבור בסירת החילה לידי עמוס, ו"ג) שכל הודעות מטה המשטרה בענין זה היו כוזבות וכי עמוס ידע זאת. גם הפעם לא חסכו השופטים מלים לגינוי הפרשה. "דבר המחריד את הלב", קבעו.